

Suomen Siirtolaisuusmuseumo Seinäjoella on vihdo in astunut pitkän askeleen eteenpäin, kun sen ulkoilmamuseon ensimmäinen rakennus, Matti Hakalan Amerikan talo saatiin pystytetyksi ja vihityksi tulevaa käyttöään varten. Se oli suuri saavutus ja monien vuosien kovan työn tulos. Olavi Koivukangas haluaakin kiittää kaikkia hankkeeseen osallistuneita yhteisöjä sekä yksittäisiä ihmisiä.

Siirtolaisuusmuseumo hanke käynnistyi jo v. 1999, mutta ulkoilmamuseon käynnistäminen on viivästynyt monista eri syistä, mm. v. 2005 tapahtuneesta Seinäjoen ja Peräseinäjoen yhdistymisestä. Nyt pystytetty Hakalan talo on vain alku ja tarkoitettu Amerikan Raitin lähtökohdaksi.

Parhailtaan neuvotellaan Centervillen USA:n länsirannikolla 1880-luvulta peräisin olevan hirsimökin rahtaamisesta sinne. Se on lahjoitettu Siirtolaisuusmuseumolle ja odottaa purettuna kuljetusta laivakontissa Suomeen. Tarvitaan vain 6 000 €rahtikuluihin. Kuljetuskulujen lahjoittajalle voitaneen luvata kuparilaatta rakennuksen seinään.

Seuraava ilmeisesti nopealla aikataululla toteutettava hanke on sokerinhakkaajien asumuksen eli keinikämpän tuominen Australian Raitille. Sellainen on jo löytynyt Inghamista Queenslandista, ja se on lahjoitettu runsaine esineistöineen Siirtolaisuusmuseumolle. Hankeen puuhamiehen Kurikasta kotoisin olevan Mikko Hietikon mukaan se on tarkoitus purkaa tammikuussa 2009 ja pakata Suomeen lähetettäväksi. Rahtikulut toivotaan saatavan joltakin varakkaalta australiansuomalaiselta.

Kaksi vuotta sitten 21 henkeä kävi Siirtolaisuusmuseumon nimissä Siperiassa katsomassa härmäläisen rangaistusvangin Matti Unkurin kauan tyhjiillään olutta taloa, joka sijaitsee Finyn kylässä 300 km Omskista pohjoiseen. Härmän poika Matti Unkuri oli viety v. 1875 Siperiaan, Turusta Kakolan vankilasta, jonne hän oli joutunut miestaposta.

Tällä v. 2006 matkalla ollut Matti Unkurin lapsenlapsi, Suomeen Venäjältä muuttanut proviisori Valentina Korbela inen, joka asuu Lahdessa, kävi en-

nen juhannusta viemässä rautaristin isoisänsä Matti Unkurin haudalle. Entinen puinen risti oli jo lahonnut. Samalla Valentiina kävi katsomassa Unkurin taloa ja neuvotteli talon saamisesta Siirtolaisuusmuseumoon Venäjän ja Siperian Raitille. Valentiinan kertoman mukaan olisi saatu Omskin piiripäälliköltä lupaa talon purkuun. Mutta tietäen Venäjän byrokratian, voi olla että aikaa kuluu vielä ennen kuin Unkurin Matin vanhan talon hirret ovat Suomessa.

Hieman ennen Siperian matkaa keväällä 2006 Olavi Koivukangas osallistui 8-hengen ryhmän kanssa Colonia Finlandesin 100-vuotisjuhlille Argentiinassa. Siellä oli Eino Parkkulaisen vanha talo tyhjänä ja se sopisi myös hyvin Siirtolaisuusmuseumoon. Nykyiset omistajat halusivat siitä kuitenkin jonkinlaisen hinnan. Syyskuussa 2008 lähtee 7-hengen joukko Olavi Koivukankaan johdolla Alaskaan suomalaisten jalanjäljille. He ovat kiinnostuneita erityisesti Venäjän vallan ajasta ennen v. 1867. Niiden suomalaisten jälkeläisistä, joista useat olivat avioituneet Alaskan alkuperäiskansojen kanssa, toimii kaksi oppaina. Erityisesti retkeläisiä kiinnostaa Afognak saari, missä pitäisi olla v. 1964 hylätty suomalaisasutus. Ehkä sieltäkin voisi löytyä jokin rakennus tai muuta aineistoa Siirtolaisuusmuseumolle.

Kesällä 2007 Eskiltunassa pidetyn FinnForum konferenssin jälkeen tehtiin retki Värmlantiin, Ruotsin suomalaismetsiin. Siellä on säilynyt meidän päiviimme asti hämmästyttävän runsaasti vanhoja suomalaisia rakennuksia. Tavoitteena olisikin saada Ruotsin Raitille vanha metsäsuomalaisten asutus. Siirtolaisuusmuseumon Tukiyhdistyksellä on tarkoitus mennä elokuussa 2009 uudelleen Värmlannin suomalaismetsiin näissä merkeissä.

Toiveena olisi myös aikanaan saada Inkerinmaalta, Pietarin lähistöltä suomalaisten rakennus Venäjän Raitille. Inkerin suomalaisten historiaa tutkinut FT Toivo Flink on luvannut käynnistää etsinnän sopivan rakennuksen löytämiseksi Siirtolaisuusmuseumoon.

Mutta kaikki nämä projektit vievät aikaa ja vaativat sekä paljon työtä että varoja toteutuakseen.

Perustana siirtolaisjuhlille, samoin kuin Siirtolaisuusmuseolle, on se, että:

”Atlantin valtameren takana on valtava määrä ihmisiä, joiden sielu on vielä lakeuden savipellossa kiinni.” Tämä on suora lainaus toimittaja Maria Mäkelän tekstistä, Ilkka 9.11.2005.

Siirtolaisjuhlien päätteeksi Olavi Koivukangas lahjoitti Siirtolaisuusmuseolle pienen kahvipannun sekä ”suuren tarinan”:

Pieni esine – suuri tarina

Antiikkikauppias Wenzel Hagelstamille oli tarjottu huutokaupattavaksi erittäin harvinainen esine, Sing Singin vankilassa 23 vuotta olleen suomalaisen elinkautisvangin äidilleen joskus ensimmäisen maailmansodan aikana lähettämä muistoesine. Suomalaisesta elinkautisvangista tuli Sing Singissä kultaseppä. Hänen käsistään on lähtenyt yhden sentin kolikoista tehty kahvipannu. Esine on kooltaan vain vähän yli yksi cm, ja tulitikku näyttää sen rinnalla tukilta. Esine päättyi vaasalaisen kellosepän ja keräilijän Elis Grevin haltuun joskus 1930-luvulla. Elis Grew kertoi v. 1942 lehtihaastattelussa seuraavan tarinan.

Ote Vaasa-lehdestä 29.10.1942:

Joskus, useita kymmeniä vuosia sitten, lähti Vaasasta muuan nuorukainen, nimeltään Aksel Lindroos, seilaamaan maailman meriä. Hän tuli matkoillaan Amerikan rantaan, New Yorkiin ja lähti tovereittensa kanssa katselemaan kaupunkia. Nuorukaiset joutuivat kapakkaan, yö kului, ja paluumatkalla kapakasta joutuivat merimiehet riitaan keskenään. Tappelu päättyi siihen, että muuan heistä työnnettiin junan alle. Seurasi sitten pitkä oikeudenkäynti, jonka kuluessa muut vähitellen vapautettiin, mutta Aksel Lindroos tuomittiin taposta elinkaudeksi Sing-Singiin. Siellä vietti nuorukainen elämästään 23 pitkää vuotta.

Mutta Aksel Lindroosin äiti oli verrattain varakas ja uupumattomasti teki hän työtä poikansa vapauttamiseksi. Varmaankin kesti hyvin monta vuotta ennen kuin hän sai valmiiksi suuren yrityksensä: koko Suomen papiston allekirjoittaman adressin, jossa anottiin Aksel Lindroosin vapauttamista. Silloisessa rahassa tuli tämä addressi maksamaan 40,000 mk. Mutta sen ansiosta Aksel vapautettiin, ja Sing-Singistä lähtiessään kirjoitti hän äidilleen kirjeen ja lähetti tälle

muistoksi vankilassa sentin rahoista tekemänsä pienenpienen kahvipannun. Vankeusvuosinaan oli hänestä nimittäin tullut kultaseppä.

Se olikin Aksel Lindroosin viimeinen kirje – sen jälkeen hän katosi suureen Amerikkaan. Mutta äiti eli Vaasassa vielä kauan tämän jälkeen. Hän kuoli noin kymmenkunta vuotta sitten ja antoi kuolinvuoteellaan pienen kahvipannun kelloseppä Elis Grewille, jotta tämä säilyttäisi sen kokoelmissaan.

Siirtolaisuusinstituutin sukututkija Elisabeth Usharov etsi tietoja Axel Lindroosista myös tiedostoista Yhdysvalloista ja sai selville seuraavaa:

Matkustajaluetteloiden mukaan arviolta vuonna 1873 syntynyt Axel Lindroos saapui New Yorkiin 7.7.1890 Christianian eli Osloon kautta. Seuraava merkintä löytyi Yhdysvaltain sotarekistereistä vuosilta 1917–1918, heti sen jälkeen kun Axel oli kirjoittanut äidilleen vapautuneensa Sing Singistä. Hän oli asettunut asumaan Minnesotan suomalaisseuduille ja siellä ilmeisesti osallistunut armeijan kutsuntoihin. Rekisterin mukaan hän oli syntynyt 26.3.1875 eli oli silloin jo 42-vuotias, joten hän tuskin joutui meneillään olevaan maailmansotaan.

Axel Alfred Lindroos esiintyy vielä vuoden 1930 Chicagon väestölaskennassa 55-vuotiaana, ilmoittaa tullessaan Yhdysvaltoihin vuonna 1890 ja olevansa naimisissa 52-vuotiaan Hilman kanssa. Ammatikseen hän on merkinnyt ”sheet metal worker”, metallityöläinen.

Sing Singissä nuoruutensa hukannut suomalaismies ehti siis kuitenkin perustaa perheen ja saada kiinni uuden elämän alusta.

Olavi Koivukangas